

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Ujs.
(Hely)

Világ
1913 XI 1
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old.)

Osztályozás

Tárgy

378.24

Hely

Idő

"1913"

Személy

Helyszám

Diáknyomor

Budapest, október 31.

Diáknyomor alatt nem szabad a diákság
nak csupán anyagi nyomorát érteni, hanem
kulturális nyomorát is, ami kulturális szükség-
leteinek a kielégítetlenségét és tudományos
fölkészülésének az akadályait jelenti. Ha vala-
melyik társadalmi réteg kulturális nyomorát
külön is érdemes komolyan számba venni,
akkor az értelmiség nyomora lehet csak ez, s
ezenfelül is elsősorban a diákoké, akiknek
éveken át az volna a hivatásszerű mesterségük,
hogy tanulmányaiknak éljenek. Közismert
tény, hogy a magyar diákságnak csak
elenyésző százaléka van ilyen kellemes hely-
zetben, tulnyomó részének a tanulás, a pályára
való fölkészülés csak mellékfoglalkozás, sőt
olykor csupán mellékfoglalkozásainak egyike.
A szakstudiumokban való felületesség, a buká-
sok aránya, a pályáról való lecsuszás nem
magábanvaló jelenség, hanem a „tudományos
mellékfoglalkozás” természetében rejlik.

Ez a megállapítás statisztikailag is bizo-
nyítható, s itt ismét a Galilei-Kör diákstatisz-
tikájára kell utalnom, de azzal a megjegyzés-
sel, hogy ezt a statisztikát április és május
havában vették föl, tehát akkor, amikor a
diákság helyzete az iskolaév folyamán a leg-
konszolidáltabb. Szeptember és október hóna-
pokban kellene statisztikát készíteni, hogy a
diáknyomorról hü tükröt nyerjünk.

A felvétel 806 diákja közül

nem kereső (eltartott)	369	45.8%
részben eltartott	305	37.9%
önálló	98	12.1%
támogató	34	4.2%

806 diák közül tehát 437 (54.2%) arra

van utalva, hogy a tanulás mellett kenyérkeres-
settel is foglalkozzék. Ha ezeket az arányszám-
okat általánosítjuk, akkor kiderül, hogy
Budapestnek körülbelül 12 ezernyi egyetemi és
főiskolai hallgatója közül 1500 diák fillér támo-
gatás nélkül tanul, 500 diák pedig nemcsak
hogy nem kap támogatást, de ő tart el máso-
kat. Kétezer diák él ebben a városban teljes
magárahagyatottságban! Ezenfelül 4500-ra
tehető azoknak a száma, akik részben eltartot-
tak, vagyis jut nekik valami állandó segély
vagy segélyféle, de azért keresniük kell hozzá,
hogy megéljenek.

Hogy ezek a diákok miből élnek, hogyan
élnek: döntse el mindenki a saját fantáziája és
személyes tapasztalatai alapján. Az újságok
apróhirdetés rovataiban mindjobban szaporodó
„friss, fiatal jogász”, „fess medikus” jellegű
kinálkozások mindenesetre segítségül szolgál-
hatnak. De a statisztikai felvételnek is van
néhány adatszerű felelete. Vannak olyan
diákok, akik heti 7—12 órát tanítanak csak
ebédért vagy csak vacsoráért, vagy heti 13—18
órát tanítanak havi 20 koronáért és vacsoráért,
vagy lakásért és vacsoráért, vagy 19—24 órát
csak ebédért, csak lakásért.

Az a diákság, amely ilyen anyagi viszo-
nyok között él, csak vegetatív életét tengetheti
és tanulmányait vajjon mi másnak veheti,
mint tudományos mellékfoglalkozásnak? Az
anyagi és kulturális nyomorral ez az egybe-
kapcsolódása tör elő azokból az elkeseredett
megjegyzésekből, melyekkel a statisztikai kér-
dőív jegyzet rovatát teleirták. Ime néhány sze-
melvény:

„Az anyagi hiányokból származó rossz körü-
lmények rontják meg az életemet. Tanulni, olvasni
akarok s nincs pénz nincs nyugalom. S ez életem

legszébb kora: az ifjúság. A jövő milyen lehet?”

A másik röviden így fakad ki:

„A legnyomorultabb élete Magyarországon a
szegény diáknak van.”

Azután sorra így irnak:

„A küzdelmes életfenntartás, mely egészségem
is megtámadta, kényszerített, hogy otthagyjam a
fővárost és vidéken éljek. Jelesen értem, kitünteté-
ssel alapvizsgáztam, 100 korona szorgalmi díjat
kaptam az egyetemen, de a népkönyhán kellett ten-
gődnöm, mivel összes keresetem havi 40 korona
volt. Ambícióm végre is kétévi nyomorgás után
kiveszett s a vidékre mentem.”

„Legfőbb panaszom az, hogy tanulmányaimat
nem folytathatom úgy, mint szeretném. Az egye-

temen naponként 1 órát (12—1) szoktam tölteni,
de irodai elfoglaltságom újabbán még ezt is alig
engedi meg.”

„Most szándékozom az építészeti fakultásról a
mérnöki fakultásra lépni, mivel anyagi gondok
miatt nem tudom a rajzokat rendes időben elké-
szíteni.”

„Többnyire éjjel tanulok, mert nappal nincs
időm, sem alkalmas helyem a tanulásra.”

Jellemző arra a komolyságra, melylyel a
diákság a megindult akcióját irányítja, hogy
az anyagi nyomor enyhítésére alkalmas intéz-
ményeken kívül olyan reformokat követel, me-
lyek kulturális szükségleteit szolgálnák és eze-
ket a reformokat a legnagyobb részletességgel
már előre ki is dolgozta:

Az anyagi nyomor enyhítésére szolgáló
intézményekről első cikkünkben számol-
tunk be.

A kulturális nyomor csökkentésére első
helyen az egyetemi könyvtár viszonyok rende-

zését sürgetik.

A másik reformálásra váró könyvtár a Fővárosi Könyvtár. Ismeretesek azok a panaszok, melyek a legnyiltabban éppen a könyvtár igazgatójától, Szabó Ervintől erednek, aki legutóbb már-már ott tartott, hogy a könyvtár rendjéért és működéséért nem vállalhatja a felelősséget. A Fővárosi Könyvtár kitünő igazgatása s az az előzékenység, melylyel a könyvkölcsönzést és könyvszerzést intézik, ezt a könyvtárat Budapest mintakönyvtárává tehetné. Azonban — a könyvtár olvasószabájában csak husz hely van.

Ezért kívánja a deákság, hogy építse föl a főváros a tervbevett „községi nyilvános könyvtárat“. Ennek a nagy könyvtárnak a felépítése a Népház építésével kapcsolatos.

Budapest székesfőváros ugyanis 1896-ban Magyarország ezeréves fennállása emlékére egymillió forintot szavazott meg nemzeti kulturális és közjátékonyossági alapítványként. Később a főváros közgyűlése úgy határozott, hogy ezen alapítványt a Népház és könyvtár létesítésére fogja használni. Az alapítvány tőkésített kamatai 1913. év végén 1.200.000 koronát tesznek ki, úgy hogy együtt van a kellő tőke, melylyel az építkezést meg lehetne kezdeni. Az építést még se kezdik meg, mert Budapesten nincs olyan tér, ahol a 70.000 m. nagyságú épület el lehetne helyezni. Vagy mint a főváros egyik vezető tisztviselője mondta e sorok írójának: „A Népház és Könyvtár ügyének nincs olyan számos és tekintélyes pártfogója, mint volt a Népoperaé, ahol most a magánigazgatóság drága és felemelt helyáradakon muzsikáltat. Így

aztán a Tisza Kálmán-térből nem lehet egy darabot se kihalítani.“

Addig is, amíg a Községi Könyvtár felépül, a deákság azt kívánja, hogy az átalakítás alatt álló új Központi Könyvtárat és fiókjait szereljék föl tankönyvekkel, állítsanak föl a központon külön tanulószobát és dolgozófülkéket. Megkérdeztük dr. Madzsar József főkönyvtárost, hogy teljesíthetők-e ezek a kívánságok? A főkönyvtáros ur szerint a tankönyvek beszerzése nem ütközik akadályokba. A könyvtárban eddig is voltak tankönyvek, ezután fokozottabb arányokban is vásárolnának. A tanulószoba és dolgozófülkék fölállításának azonban határt szab az új helyiség szűk volta. Néhány dolgozófülkét mégis fel fognak állítani.

A deákság e két könyvtárnak ilyenféle rendezésén kívül azt kívánja, hogy az egyetem állítson fel a berlini „Amtliche Akademische Auskunftstelle“ mintájára egy tudományos felvilágosító hivatalt. Itt mindenféle tanulmányi kérdésben, valamint a külföldi egyetemi viszonyokra és tanulmányi rendre nézve szakzerű felvilágosításokat kaphatna.

Míndezzel és a diákság egyéb kívánságával a deáknyomor ugyan nem fog megoldást nyerni, mert annak mélyreható okai vannak s a deáknyomor csak egyik szimptomája az ország általános gazdasági és kulturális elmaradottságának, még csak azokat a kulturális bajokat se orvosolja, amelyek a deákság anyagi helyzetéből és kereseti viszonyaiból erednek, de legalább a tanulmányi rendszeren belül a tanulás elemi föltételeit fogja lerakni.